

PAPIESKA KOMISJA *ECCLESIA DEI*

INSTRUKCJA

dotycząca zastosowania Listu Apostolskiego Motu Proprio data *Summorum Pontificum* Jego Świątobliwości BENEDYKTA PP XVI (*Universae Ecclesiae*)

I.

Wprowadzenie

1. List Apostolski *Summorum Pontificum Motu Proprio data* Ojca Świętego Benedykta XVI z 7 lipca 2007 r., którego postanowienia weszły w życie 14 września 2007 r., dał Kościołowi powszechnemu możliwość korzystania w większym stopniu z bogactwa Liturgii Rzymskiej.
2. Wzmiankowanym Motu Proprio Ojciec Święty Benedykt XVI promulgował obowiązujące w całym Kościele prawo, mając na celu przedstawienie nowych norm dotyczących stosowania Liturgii Rzymskiej, wprowadzonej w 1962 r.
3. Ojciec Święty przypomniał najpierw, że Papieże wykazywali wielką troskę o Świętą Liturgię i w zatwierdzaniu ksiąg liturgicznych, a następnie potwierdził tradycyjną zasadę, która jest stosowana od niepamiętnych czasów i którą należy zachować w przyszłości, głoszącą, „że każdy Kościół partykularny musi uzgadniać z Kościołem powszechnym nie tylko to, co dotyczy nauki wiary i znaków sakramentalnych, ale i to, co dotyczy zwyczajów powszechnie przyjętych w nieprzerwanej tradycji apostolskiej, które muszą być przestrzegane nie tylko po to, by uniknąć błędów, ale i po to, by przekazywać wiarę w jej integralności, bo zasada modlitwy Kościoła odpowiada jej zasadzie wiary” (1).
4. Ojciec Święty wspomina także Papieży, którzy w szczególny sposób poświęcili się temu zadaniu, a zwłaszcza św. Grzegorza Wielkiego i św. Piusa V. Papież podkreśla też, że wśród świętych ksiąg liturgicznych szczególne znaczenie miał w historii Mszał Rzymski, który był aktualizowany na przestrzeni wieków, aż po czasy bł. Papieża Jana XXIII. Następnie, po reformie liturgicznej dokonanej po Soborze Watykańskim II, Papież Paweł VI w 1970 r. zaaprobował nowy Mszał dla Kościoła obrządku łacińskiego, przetłumaczony później na różne języki. Papież Jan Paweł II w 2000 r. promulgował jego trzecie wydanie.
5. Wielu wiernych, którzy zostali uformowani w duchu form liturgicznych z okresu przed Soborem Watykańskim II, dało wyraz głębokiemu pragnieniu, by zachować dawną tradycję. Z tego powodu Papież Jan Paweł II specjalnym

indultem *Quattuor abhinc annos*, wydanym w 1984 r. przez Kongregację ds. Kultu Bożego, dopuścił możliwość powrotu, w określonych warunkach, do stosowania Mszału Rzymskiego, promulgowanego przez bł. Papieża Jana XXIII. Oprócz tego Papież Jan Paweł II w Motu Proprio *Ecclesia Dei* z 1988 r. wezwał biskupów, by wielkodusznie udzielali odnośnych pozwoleń wszystkim wiernym, którzy o nie proszą. W tym samym kierunku zmierza Papież Benedykt XVI w Motu Proprio *Summorum Pontificum*, w którym podanych jest kilka istotnych kryteriów, dotyczących *Usus Antiquior* Rytu Rzymskiego, które warto tu przypomnieć.

6. Teksty zawarte w Mszału Rzymskim Papieża Pawła VI i w ostatnim wydaniu Mszału Papieża Jana XXIII stanowią dwie formy Liturgii Rzymskiej, z których pierwsza nazywana jest *ordinaria*, a druga *extraordinaria*: są to dwie formy jednego Rytu Rzymskiego, istniejące obok siebie. Jedna i druga forma są wyrazem tej samej *lex orandi* Kościoła. Ze względu na czcigodny i starożytny zwyczaj *forma extraordinaria* musi być zachowywana z należyтым szacunkiem.

7. Razem z Motu Proprio *Summorum Pontificum* został opublikowany List Ojca Świętego do biskupów, noszący tę samą datę co Motu Proprio (7 lipca 2007 r.). Dostarcza on dodatkowych wyjaśnień, dotyczących stosowności i potrzeby samego Motu Proprio; chodziło o to, by wypełnić pewną lukę, formułując nowe normy dotyczące posługiwania się Liturgią Rzymską, która obowiązywała w 1962 r. Normy te były potrzebne zwłaszcza dlatego, że w momencie, kiedy został wprowadzony nowy Mszał, nie wydawało się konieczne wydanie rozporządzeń regulujących posługiwanie się liturgią obowiązującą w 1962 r. Ze względu na wzrost liczby osób, które proszą o pozwolenie na posługiwanie się *forma extraordinaria*, stało się konieczne ustalenie kilku norm w tym zakresie.

Papież Benedykt XVI stwierdza między innymi: „Nie ma żadnej sprzeczności między jednym i drugim wydaniem *Missale Romanum*. W historii liturgii jest rozwój i postęp, ale bez żadnego rozłamu. To, co dla poprzednich pokoleń było święte, również dla nas pozostaje święte i wielkie, i nie może być nagle całkowicie zabronione albo uznane za szkodliwe” (2).

8. Motu Proprio *Summorum Pontificum* stanowi istotny wyraz Magisterium Papieża i jego *munus*, którym jest regulowanie Świętej Liturgii Kościoła i kierowanie nią (3), i przejaw jego troski Zastępcy Chrystusa i Pasterza Kościoła powszechnego (4).

Jego celem jest:

- a) udostępnienie wszystkim wiernym Liturgii Rzymskiej w *Usus Antiquior*, uważanej za cenny skarb, który należy zachować;
- b) zagwarantowanie i zapewnienie w sposób rzeczywisty, wszystkim, którzy o to poproszą, możliwości posługiwania się *forma extraordinaria*, w przekonaniu, że posługiwanie się Liturgią Rzymską, obowiązującą w 1962 r., jest uprawnieniem przyznanym dla dobra wiernych i dlatego powinno być interpretowane na korzyść wiernych, dla których jest ona głównie przeznaczona;
- c) ułatwianie pojednania w Kościele.

II.

Zadania Papieskiej Komisji *Ecclesia Dei*

9. Ojciec Święty przyznał Papieskiej Komisji *Ecclesia Dei* zwyczajną władzę zastępczą w sprawach należących do jej kompetencji, w szczególności w kwestii czuwania nad przestrzeganiem i wprowadzaniem w życie rozporządzeń Motu Proprio *Summorum Pontificum* (por. art. 12).

10. § 1. Papieska Komisja wykonuje tę władzę na mocy uprawnień nadanych uprzednio przez Papieża Jana Pawła II i potwierdzonych przez Papieża Benedykta XVI (por. Motu Proprio *Summorum Pontificum*, art. 11-12), a także na mocy władzy wydawania decyzji w sprawie odwołań, słusznie do niej kierowanych jako do wyższej instancji, od ewentualnych poszczególnych rozporządzeń administracyjnych Ordynariusza, które wydają się sprzeczne z Motu Proprio.

§ 2. Dekrety, za pomocą których Papieska Komisja decyduje w sprawie odwołań, mogą być zaskarżane *ad normam iuris* przed Najwyższym Trybunałem Sygnatury Apostolskiej.

11. Zadaniem Papieskiej Komisji *Ecclesia Dei* jest, po uzyskaniu aprobaty Kongregacji ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów, sprawowanie pieczy nad ewentualną edycją tekstów liturgicznych, należących do *forma extraordinaria* Rytu Rzymskiego.

III.

Normy szczegółowe

12. Papieska Komisja, na mocy władzy, która została jej udzielona i uprawnień, jakie posiada, po zasięgnięciu opinii Biskupów z całego świata, pragnąc zagwarantować poprawną interpretację i prawidłowe stosowanie Motu Proprio *Summorum Pontificum*, wydaje następującą Instrukcję, zgodnie z kan. 34 Kodeksu Prawa Kanonicznego.

-

Zakres uprawnień Biskupów diecezjalnych

13. Biskupi diecezjalni, zgodnie z Kodeksem Prawa Kanonicznego, muszą czuwać nad sprawami liturgicznymi, by gwarantować dobro wspólne i by wszystko odbywało się w sposób godny, w pokoju i klimacie zgody w powierzonych im Diecezjach (5), zawsze zgodnie z *mens* Papieża, jasno wyrażonym w Motu Proprio *Summorum Pontificum* (6). W razie kontrowersji bądź uzasadnionych wątpliwości, dotyczących **celebracji** według *forma extraordinaria*, osąd będzie należał do Papieskiej Komisji *Ecclesia Dei*.

14. Zadaniem Biskupa diecezjalnego jest zastosowanie wszelkich koniecznych środków, aby zagwarantować poszanowanie *forma extraordinaria* Rytu Rzymskiego, zgodnie ze wskazaniem Motu Proprio *Summorum Pontificum*.

Coetus fidelium (por. Motu Proprio *Summorum Pontificum*, art. 5 § 1)

15. W myśl art. 5 § 1 Motu Proprio *Summorum Pontificum* *coetus fidelium* można uznać za *stabilter existens*, kiedy składa się z paru osób należących do danej parafii, które również po ogłoszeniu Motu Proprio łączą umiłowanie liturgii wedle *Usus Antiquior*, i które wyrażają prośbę, aby była ona sprawowana w kościele parafialnym bądź w kaplicy; *coetus* może składać się również z osób pochodzących z różnych parafii lub Diecezji, które w tym celu gromadzą się w wyznaczonym kościele parafialnym bądź w kaplicy.

16. W sporadycznym przypadku, gdy kapłan z kilkoma osobami zgłosi się w kościele parafialnym bądź w kaplicy z zamiarem celebrowania w *forma extraordinaria*, zgodnie z artykułami 2 i 4 Motu Proprio *Summorum Pontificum*, proboszcz lub rektor kościoła bądź kapłan odpowiedzialny za kościół winni zgodzić się na sprawowanie liturgii, jednakże z uwzględnieniem harmonogramu celebracji liturgicznych w tym kościele.

17. § 1. W podejmowaniu decyzji w poszczególnych przypadkach, proboszcz bądź rektor czy kapłan odpowiedzialny za kościół winni kierować się roztropnością, duszpasterską gorliwością i duchem wielkodusznego otwarcia.

§ 2. W przypadku grup liczebnie mniejszych należy zwrócić się do Ordynariusza miejsca, by wyznaczył kościół, w którym ci wierni będą mogli gromadzić się na tych celebracjach, ażeby w ten sposób ułatwić im uczestnictwo i zapewnić godniejsze sprawowanie Mszy św.

18. Również w sanktuariach i miejscach będących celem pielgrzymek należy dawać możliwość celebrowania w *forma extraordinaria* grupom pielgrzymów, którzy o to proszą (por. Motu Proprio *Summorum Pontificum*, art. 5, § 3), jeżeli jest kapłan spełniający odpowiednie wymogi.

19. Wierni, którzy proszą o celebrację w *forma extraordinaria*, nie powinni w żaden sposób popierać ani też należeć do grup wyrażających sprzeciw co do ważności bądź prawowitości Mszy św. czy sakramentów sprawowanych w *forma ordinaria* i/lub uznania Papieża za najwyższego Pasterza Kościoła powszechnego.

Sacerdos idoneus (por. Motu Proprio *Summorum Pontificum*, art. 5 § 4)

20. Odnośnie do tego, jakie warunki musi spełniać kapłan, aby był uznany za „zdolnego” do celebrowania wedle *forma extraordinaria*, stwierdza się, co następuje:

a) Każdy kapłan, który w myśl przepisów Prawa Kanonicznego nie ma do tego przeszkód, winien być uznany za zdolnego do celebrowania Mszy św. w *forma extraordinaria* (7).

b) Gdy chodzi o posługiwanie się językiem łacińskim, konieczna jest jego podstawowa znajomość, pozwalająca poprawnie wymawiać słowa i rozumieć ich znaczenie.

c) Odnośnie do znajomości przebiegu Rytu, uznaje się za odpowiednich kapłanów, którzy sami zgłaszają się do celebrowania w *forma extraordinaria* i wcześniej już ją stosowali.

21. Od Ordynariuszy oczekuje się, by stworzyli duchowieństwu możliwość uzyskania odpowiedniego przygotowania do celebrowania w *forma extraordinaria*. Dotyczy to również Seminariów, gdzie należy zadbać o należyłą formację przyszłych kapłanów poprzez naukę łaciny (8) i, jeżeli wymogi duszpasterskie wskazują na taką potrzebę, umożliwić nauczanie się *forma extraordinaria* Rytu.

22. W Diecezjach, w których nie ma odpowiednich kapłanów, Biskupi diecezjalni mogą poprosić o współpracę kapłanów z instytutów erygowanych przez Papieską Komisję *Ecclesia Dei*, zarówno w sprawie celebrowania, jak i ewentualnego nauczania celebrowania.

23. Motu Proprio przyznaje każdemu kapłanowi, zarówno diecezjalnemu, jak i zakonnemu, możliwość celebrowania Mszy św. w *forma extraordinaria* Rytu Rzymskiego *sine populo* (bądź z udziałem samego kapłana) (por. Motu Proprio *Summorum Pontificum*, art. 2). A zatem, w myśl przepisów Motu Proprio *Summorum Pontificum*, do tych celebracji kapłani nie potrzebują żadnego specjalnego zezwolenia od swoich Ordynariuszy bądź przełożonych.

Dyscyplina liturgiczna i kościelna

24. Należy posługiwać się księgami liturgicznymi w *forma extraordinaria* takimi, jakie są. Wszyscy, którzy pragną celebrować w *forma extraordinaria* Rytu Rzymskiego, winni znać odpowiednie wskazania liturgiczne i mają obowiązek stosować się do nich należycie w czasie **celebracji**.

25. Do Mszału z 1962 r. można i należy włączać nowych świętych i niektóre nowe prefacje (9), zgodnie z normami, **które zostaną wskazane w terminie późniejszym**.

26. Zgodnie z tym, co mówi art. 6 Motu Proprio *Summorum Pontificum*, uściśla się, że podczas Mszy św. odprawianej według Mszału z 1962 r. czytania mogą być odczytywane bądź wyłącznie w języku łacińskim, bądź w języku łacińskim, a następnie w tłumaczeniu na język rodzimy, bądź też, w przypadku Mszy recytowanych, również w samym języku rodzimym.

27. Odnośnie do norm dyscyplinarnych dotyczących celebracji - stosuje się przepisy kościelne zawarte w obowiązującym Kodeksie Prawa Kanonicznego.

28. Ponadto, na mocy swojego charakteru prawa specjalnego, we właściwym dla siebie zakresie, Motu Proprio *Summorum Pontificum* deroguje od rozporządzeń prawnych, dotyczących obrzędów świętych, wydanych począwszy od 1962 r. i później, a niezgodnych ze wskazaniami ksiąg liturgicznych obowiązujących w 1962 r.

Bierzmowanie i święcenia kapłańskie

29. Motu Proprio *Summorum Pontificum* (por. art. 9 § 2) potwierdza możliwość stosowania starej formuły w obrzędzie bierzmowania, toteż nie jest konieczne posługiwanie się w przypadku *forma extraordinaria* odnowioną formułą z promulgowanego przez Papieża Pawła VI Rytuału Bierzmowania.

30. Odnośnie do tonsury, niższych święceń i subdiakonatu Motu Proprio *Summorum Potificum* nie wprowadza żadnych zmian w normach Kodeksu Prawa Kanonicznego z 1983 r.; w konsekwencji w instytutach życia konsekrowanego i w stowarzyszeniach życia apostolskiego, podlegających Papieskiej Komisji *Ecclesia Dei*, profes, który złożył śluby wieczyste, bądź ten, kto został definitywnie włączony do kleryckiego stowarzyszenia życia apostolskiego, poprzez święcenia diakonatu zostaje inkardynowany jako duchowny do instytutu bądź stowarzyszenia w myśl kan. 266 § 2 Kodeksu Prawa Kanonicznego.

31. Jedynie w instytutach życia konsekrowanego i w stowarzyszeniach życia apostolskiego podlegających Papieskiej Komisji *Ecclesia Dei* oraz w tych, gdzie podtrzymuje się zwyczaj używania ksiąg liturgicznych *forma extraordinaria*, dozwolone jest posługiwanie się *Pontificale Romanum* z 1962 r. przy udzielaniu święceń niższych i wyższych.

Breviarium Romanum

32. Duchownym wolno używać *Breviarium Romanum* obowiązującego w 1962 r., o czym mowa w art. 9 § 3 *Motu Proprio „Summorum Pontificum”*. Ma on być odmawiany w całości i w języku łacińskim.

Triduum Sacrum

33. *Coetus fidelium*, przywiązany do poprzedniej tradycji liturgicznej, może celebrować również *Triduum Sacrum* w *forma extraordinaria* – jeżeli istnieje odpowiedni do tego kapłan. W przypadkach, gdy nie ma kościoła bądź kaplicy przeznaczonych wyłącznie do tego rodzaju celebracji, proboszcz lub Ordynariusz, w porozumieniu z odpowiednim kapłanem, winni zadecydować co do rozwiązania najkorzystniejszego ze względu na dobro dusz, nie wyłączając możliwości powtórnego sprawowania liturgii *Triduum Sacrum* w tym samym kościele.

Obrzędy zgromadzeń zakonnych

34. Dozwolone jest posługiwanie się własnymi księgami liturgicznymi zgromadzeń zakonnych, które obowiązywały w 1962 r.

Pontificale Romanum i Rituale Romanum

35. Dozwolone jest posługiwanie się *Pontificale Romanum* i *Rituale Romanum*, jak również *Caeremoniale Episcoporum*, będącymi w użyciu w 1962 r., w myśl przepisu n. 28 niniejszej Instrukcji i przy zachowaniu w mocy rozporządzenia zawartego w jej n. 31.

Papież Benedykt XVI zatwierdził niniejszą Instrukcję podczas audiencji udzielonej w dniu 8 kwietnia 2011 r. niżej podpisanemu kardynałowi, przewodniczącemu Papieskiej Komisji *Ecclesia Dei*, i polecił jej opublikowanie.

Rzym, w siedzibie Papieskiej Komisji *Ecclesia Dei*, 30 kwietnia 2011 r., we wspomnienie św. Piusa v.

Kard. William Levada
Przewodniczący

Ks. prał. Guido Pozzo
Sekretarz

1. Benedykt XVI, List Apostolski *Summorum Pontificum* Motu Proprio data, AAS 99 (2007) 777; por. *Ordinamento generale del Messale Romano*, [Wprowadzenie ogólne do Mszału Rzymskiego], III wyd. 2002, n. 397.

2. Benedykt XVI, List do Biskupów z okazji opublikowania Listu Apostolskiego Motu Proprio data *Summorum Pontificum* odnośnie do stosowania Liturgii Rzymskiej przed reformy przeprowadzonej w 1970 r., AAS 99 (2007) 798.

3. Por. KPK, kan. 838 § 1 i § 2.

4. Por. KPK, kan. 331.

5. Por. KPK, kan. 223 § 2; 838 § 1 i §4.

6. Por. Benedykt XVI, List do biskupów z okazji opublikowania Listu Apostolskiego Motu Proprio data *Summorum Pontificum* odnośnie do stosowania Liturgii Rzymskiej sprzed reformy przeprowadzonej w 1970 r., AAS 99 (2007) 799.

7. Por. KPK, kan. 900 § 2.

8. Por. KPK, kan. 249; por. Sobór Watykański II, konst. *Sacrosanctum Concilium*, n. 36; dekret *Optatam totius*, n. 13.

9. Por. Benedykt XVI, List do biskupów z okazji opublikowania Listu Apostolskiego Motu Proprio data *Summorum Pontificum* odnośnie do stosowania Liturgii Rzymskiej sprzed reformy przeprowadzonej w 1970 r., AAS 99 (2007) 797.